

RECENSIE NON-FICTIE JAN WILLEM VEENHOF BEELD UIT BESPROKEN BOEK

KRACHTIGE KARAKTERS

LEVENSVERRHALEN VAN CHINEES-NEDERLANDSE VROUWEN

Ze werken hard. Vallen niet zo op. Gaan gewoon hun gang. Hebben veel in hun mars. En, o ja, ze zijn ook nog Chinees.

介
性
人
物

Dat is een beetje de rode lijn die de levensverhalen van zeventien Chinees-Nederlandse vrouwen in *Krachtige Karakters* verbindt. Onopvallend aanwezig. Maar als je hun aanwezigheid bewust bent, vallen ze ineens op. Het is niet zozeer: 'Ze zijn Chinees, en toch hebben ze het gemaakt in onze Nederlandse samenleving'. Het is eerder: 'Ze hebben stevige kwaliteiten, tellen mee, en ja, nu je het zegt, ze zijn inderdaad ook nog Chinees'.

In Nederland wonen ongeveer honderdduizend Chinezen. Hun drijfveren om naar Nederland te komen zijn zeer uiteenlopend. Het kan om redenen van werk of studie gaan, maar ook om gezinshereniging of kettingmigratie. Iets dat veel van de geportretteerde vrouwen wél gemeenschappelijk hebben, is de beleving van hun leven in twee delen: het deel voor, en het deel na de migratie naar Nederland. Niet zelden leidde de ontbering of cultuurschok trouwens ook tot creativiteit. Neem fotografe Yee Ling Tang, die op haar derde naar Nederland kwam en zo schrok van alle 'reuzen' in Nederland dat ze twee jaar niet meer sprak en zich ging uiten in haar beelden. 'Het zwijgen heeft ertoe geleid dat ik scherp ging observeren, en ben blijven observeren.'

King's garden

Misschien wel het meest herkenbare portret, voor autochtone Nederlandse lezers, is het verhaal van Cherie Sam (20), studente hbo-rechten en serveerster. Serveerster in *King's Garden*, het restaurant van haar ouders in Maarheeze, een klassieke 'Chinees om de hoek'. Haar verhaal is niet alleen herkenbaar omdat je haar als klein meisje zo voor je kunt zien, tekenend aan het restauranttafeltje, vlak bij de keuken, dat in zulke restaurants altijd gereserveerd is voor het gezin van de restauranteigenaar. Maar ook omdat ze prototypisch lijkt voor de volhardendheid en doortastendheid waarmee ze, net als veel andere geëmigreerde Chinezen, de verantwoordelijkheid voor haar eigen leven neemt. Cherie Sam leren kennen, schrijft auteur Guido van Oss, is als 'kijken in een wonderspiegel'. Ze heeft meningen en overtuigingen die, hoe on-Chinees soms ook, iets zeggen over wat de tweede generatie Chinezen in Nederland beweegt. Cherie Sam zelf, die een Chinees uiterlijk combineert met een Brabantse tongval, twijfelt er geen moment aan dat ze het ver gaat schoppen in de Nederlandse samenleving. Gemakkelijk veel geld verdienen, en dus een goede baan bemachtigen, dat is pas 'het echte werk', vindt Cherie, die behoorlijk materieel is ingesteld.

Onderdeel uitmaken van twee culturen lijkt daarbij in haar geval slechts tot voordeel te strekken. Ze traint zich zelfs in het switchen van perspectief, daarbij geholpen door haar vakgebied. 'Ik neem bewust standpunten in die tegengesteld zijn aan de standpunten die een ander inneemt', zegt de rechtenstudent. Dan leest ze bijvoorbeeld in een tijdschrift ('meestal *Cosmopolitan of Glamour*') een ingewikkeld persoonlijk probleem, met verschillende gezichtspunten, en legt ze dat probleem aan haar moeder voor. Vervolgens bereidt ze zich dan voor, zoals een volleerd jurist betaamt, op het verdedigen van beide standpunten. 'Voor beide standpunten heb ik mijn argumenten klaarliggen. Als mijn moeder het ene standpunt inneemt, ga ik expres het andere standpunt verdedigen. Het maakt mij

helemaal niet uit of ik persoonlijk wel of niet achter het standpunt sta (...) Ik vind het erg leuk om te merken dat je zo invloed op mensen kunt uitoefenen. Ik wil graag een discussie winnen, dat is een advocatentrekje van mij. Op school werken we ook met casussen, en dat vind ik altijd erg leuk.'

geloof

Dat klinkt allemaal behoorlijk ingeburgerd, zelfverzekerd ook; je kunt je zelfs afvragen 'wat er nog Chinees is' aan zo'n verhaal. Maar *Krachtige Karakters* is een gevarieerde bundel. Het verhaal van Cherie Sam staat in scherp contrast tot dat van slachtoffer van mensensmokkel Jing Wong. In dat verhaal is materialisme ver weg. Op haar twintigste kwam Jing Wong uitgemergeld in Nederland aan, na een jeugd in China, doortrokken van kindermishandeling en ernstig seksueel misbruik. Na een smokkelreis van vele maanden, waarbij ze opnieuw veel tegenslagen moest doorstaan en onderweg weer verkracht werd door een 'slangenkop', bereikt ze uiteindelijk toch Nederland. Nu woont ze, samen met een dochter van tien, in een klein appartement in een nieuwbouwwijk in de omgeving van Zwolle. Ze besteedt veel tijd aan het helpen van haar dochter op school ('Ze haalt de hoogste punten van de klas'), en aan haar eigen werk in de hulpverlening. Maar het echte ijkpunt in haar leven is de wekelijkse gespreksgroep van een christelijke kerk. Het geloof was een van de wegen waarlangs ze haar trauma's kon verwerken, vertelt ze. 'De eerste keer dat ik naar de kerk ging, was ik zwaar depressief. Er deden zich veel problemen voor met mijn asielpprocedure en ik zat diep in mijn verleden te graven. Maar toen ik die kerk binnenging, kreeg ik opeens een heel positief gevoel. Alles wat buiten de kerk was, leek op slag ver weg, verleden tijd. De kerk is voor mij een veilige plek waar ik mezelf helemaal thuis voel (...) Doordat ik God heb leren kennen, heb ik veel leren loslaten en vergeven.'

honderd jaar

Het boek *Krachtige Karakters* is door de Vereniging Nederland China (VNC) uitgegeven om twee redenen. Het is (1) dit jaar honderd jaar geleden dat de eerste Chinezen zich in Nederland vestigden. En (2) het kwartaaltijdschrift *China nu* bestaat 35 jaar. Het is de hoofdredacteur van dit tijdschrift, Guido van Oss, die de vrouwen geportretteerd heeft. Vrouwen met uiteenlopende beroepen, achtergronden en passies; het boek is daardoor ook een beetje een Chinese rijsttafel geworden: allerlei gerechtjes waarvan je naar believen kunt opscheppen.

Maar allemaal hebben de vrouwen zich, op wat voor manier dan ook, leren verhouden tot hun Chinees-Nederlands zijn. En tot moederland China. Of, als ze al lang in Nederland wonen, of hier zelfs geboren zijn: tot moederland Nederland. Dat laatste geldt bijvoorbeeld voor de politica Mei Li Vos, de zelfverklaarde 'tuthola met roze jurkjes', die zich volledig geïntegreerd voelt in de Nederlandse samenleving en 'niets heeft' met haar Chinees-Indische achtergrond. 'Ik voel me een ontzettende Hollander'. En tóch mocht ze in het boek. Inclusief een zonnebril, als diadeem op haar zwarte haar geschoven. En inclusief een jurkje. Alleen verraadt de zwart-witfoto niet of dat jurkje roze is. ■

Krachtige karakters. Levensverhalen van Chinees-Nederlandse vrouwen

GUIDO VAN OSS. UITG. VERENIGING NEDERLAND-CHINA, DEN HAAG 2010. 136 BLZ. € 14,95. TE BESTELLEN VIA VNC-CHINA.NL